

Paul De Grauwe

Het opheffen van subsidies zou een schok teweeg brengen binnen het theater, maar zijn voortbestaan komt niet in het gedrang

Paul De Grauwe, hoogleraar economie aan de K.U. Leuven en rijzende ster aan het economenfirmament, wijdt in zijn pasverschenen boek *De zichtbare hand* een volledig hoofdstuk aan 'Cultuurpolitiek in een democratie'. Marianne Van Kerkhoven en Theo Van Rompay gingen hem opzoeken in zijn Leuvense werkkamer, pal tegenover het Stuc. Een gesprek en een antwoord.

U spreekt in uw boek De zichtbare hand over een misgroeide staatsinmenging in de kunsten. Is het mogelijk uw stellingen terzake kort samen te vatten?

Paul De Grauwe: "Ik zal me hier tot de theatersector beperken. We hebben in België een bepaald systeem van subsidiëring ontwikkeld. Ik moet u dat niet uitleggen; u kent dat beter dan ik. Mijn stelling is dat dit een verkeerde theaterpolitiek is. Wanneer men aan een overheid in een democratie geeft om bepaalde dingen te stimuleren, in casu theater, dan zal dat onvermijdelijk ontsporen. Diegenen die kandidaat zijn om het geld te krijgen, zullen zich politiek organiseren om het geld naar zich toe te halen. Het wordt dus zeer moeilijk, zo niet onmogelijk voor die overheid om op selectieve wijze, uitgaande van een of ander idee van wat 'goed theater' is, het geld te laten gaan waar het zou moeten gaan. Die overheid wordt beklaagd en overvallen door talrijke groepen van mensen of individuen die allemaal beweren dat ze goed theater produceren en die proberen dat geld te accapareren. Het resultaat is politisering: het geld gaat naar die personen die zich politiek het best hebben georganiseerd. Dit is ook zo in het industrieel beleid en in vele andere domeinen van het overheids-optreden. In het uitstippelen van het theaterbeleid zijn we uitgegaan van die platonische visie op een overheid die een soort expert is en die moet beslissen welke theaters gestimuleerd zullen worden en dus het geld zullen krijgen. Dit grijpt inderdaad terug naar Plato's oude idee van de republiek: 'We zetten intellectuelen op een troon en zij mogen beslissen'. We hebben geprobeerd die idee toe te passen op

de cultuur, maar dat werkt niet in een democratie. Als intellectueel kan die overheid vanop haar troon haar werk niet doen, omdat zij voortdurend in het politieke proces overvallen wordt door het gestuw van allerlei drukkingsgroepen, ook culturele, die haar overmeesteren en haar het geld afnemen – om het even brutaal te stellen."

Voor u gaat die tendens tot politisering blijkbaar uit van de cultuurmakers, terwijl de overheid of het politieke bestel zelf – via bijvoorbeeld het Cultuurpact en de daaruit voortvloeiende samenstelling van de RAT – het theater politiseert. De artiest wordt a.h.w. gedwongen om 'kleur te bekennen'.

"Ik denk dat het een samenspel is van de twee. Aan subsidies is een vraag- én een aanbodzijde verbonden. Daarnet heb ik de nadruk gelegd op de vraagzijde: de producenten van cultuur die zich organiseren. De aanbodzijde, dat is de politiek. Politici gaan natuurlijk niet zómaar subsidies geven. Zij hebben hun wensen, hun eigen voorkeuren. Zij zullen geld geven in functie van allerlei politieke belangen: Daar worden de artiesten dan direct mee geconfronteerd Het samenspel tussen vraag en aanbod determineert wé uiteindelijk wát zal krijgen. In de theatersector heerst de illusie dat je van twee dingen één kan hebben: subsidies van de politici en toch onafhankelijk blijven van het politieke spel. Dat gaat niet. Als men subsidies wil van politici, onderwerpt men zich onvermijdelijk aan de politiek. In onze democratie betekent dat: touwtjes trekken en participeren aan dat partijpolitieke proces. Daar kan je niet onderuit. Toch blijft die

illusie bij een aantal mensen leven. Zij zeggen aan de overheid: geef ons geld en laat ons dan gerust. Vandaar dat het mij beter lijkt af te stappen van die subsidiëring. Een andere aanpak is mogelijk. Men moet proberen theater te maken waar de mensen op afkomen, zodat men zijn geld krijgt van de theaterbezoekers en niet van de politici."

Paternalisme

Denkt u dat de kunsten kunnen overleven zonder staatsinstenkomst?

"Ja, volgens mij is dat mogelijk. De theatersector is op dit ogenblik te elitair, gericht op de smaak van een te kleine groep mensen. Ik heb niets tegen die smaak, maar hij is weinig representatief m.b.t. de maatschappelijke wensen inzake theater. Dit bereiken van een te klein segment van de bevolking is op zich problematisch. Uiteindelijk is theater ook een populaire cultuurvorm. Theater is nu elitair o.a. omdat het subsidie krijgt en zich daardoor kan afzonderen van de toeschouwer. Alles gebeurt *en petit comité*: de kleine groep van producenten, politici, experts. Door zich opnieuw te richten naar de toeschouwer zal het theater rendabel worden. Bepaalde grote huizen zullen misschien moeten verdwijnen, maar die worden nu toch te veel gesubsidieerd."

Ziet u hierbij niet over het hoofd dat theater nooit een massale kunst geweest is en het dat tot op zekere hoogte ook nooit zal kunnen worden? Theater is niet op dezelfde manier te exploiteren als bijvoorbeeld rock-muziek. Het is